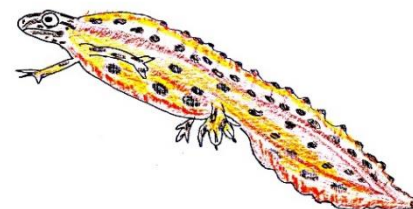

Duha – sdružení dětí a mládeže
pro volný čas, přírodu a recesi

ČOLKOVINY

I. / 2018

Historie oddílu a současné směřování

Oddíl DUHA Čolci se zabývá organizováním mimoškolní činnosti dětí a mládeže v malé obci Černčice, která se nachází 4 km od Nového Města nad Metují v podhůří Orlických hor. Než jsme získali vlastní subjektivitu, trvalo to dlouhých 7 let. Za tu dobu se děti pod mým vedením scházely pod různými názvy, různými organizacemi, ale v podstatě stále se stejným záměrem a tím je poznávat a chránit přírodu v našem blízkém okolí. Za osamostatnění na podzim roku 2017 a posun tímto směrem jsem opravdu ráda. Díky tomu máme možnost žádat o dotace a rozvíjet naše vize i práci pro přírodu. Čím se tedy konkrétně zabýváme? To bychom Vám rádi přiblížili v našem časopise. Přírodu rádi pozorujeme, zkoumáme a děláme pokusy. Při špatném počasí hrajeme deskové hry nebo divadlo. Děti se učí i základům astronomie. Nechybí dobrovolnické aktivity v rámci projektů „72 hodin“ a „Uklidíme Česko“.

Scházíme se každé úterý a středu. V úterý 12 dětí, Čolků, kteří chodí na 1.,2. stupeň ZŠ a gymnázium. Ve středu chodí děti ve věku 4-7 let, kterých je šest, často nás tu je ale více. Chodí nám pomáhat Štěpánka s Karličkou (1,5 roku), nechybí naše Magdalénka (1,5 roku) i starší Čolci, kteří jsou skvělými učiteli těch menších. Mladší jsou neposední, zvědaví a stále v pohybu, začali jsme jim proto říkat Vlčata.

Prostřednictvím tohoto časopisu, který bude vycházet dvakrát do roka, bychom Vám rádi přiblížili naši činnost a pro sebe získali památku na jednotlivá období.

Markéta Poláčková, vedoucí oddílu

ZLATÝ LIST

Přírodovědný oddíl má za sebou ve školním roce 2016/2017 nejenom spoustu práce pro přírodu v okolí Černčic, ale i účast na 45. ročníku soutěže Českého svazu ochránců přírody Zlatý list. Každý rok je to pomyslné vyvrcholení naší práce. Soutěží šestičlenná družstva rozdělená do dvou tříčlenných hlídek. Prověřují se znalosti celého kolektivu,

podporuje se týmová spolupráce. Drtivá většina kol je připravovaná jako stezka v terénu, a to obvykle i za nepříznivého počasí, což jsme zažili v okresním kole 27. dubna v Novém Městě nad Metují. Na stezce čekali odborníci, kteří měli pro děti nachystané otázky a úkoly. Prověřili jejich znalosti z ornitologie, botaniky, batrachologie, mykologie, entomologie, ochrany životního prostředí a astronomie. V součtu bodů se Čolci umístili v kategorii mladších na 1. místě. V sobotu 13. května jsme se tedy vydali až do dalekých Dětenic na krajské kolo. Čekalo nás brzké vstávání a dlouhá cesta, ale stálo to za to. Čolci skončili na kraji na nádherném 4. místě! A naučili pořadatele správně číst název naší vesnice. Popravdě ho v Brodce u Dětenic slyšeli poprvé.

Markéta Poláčková

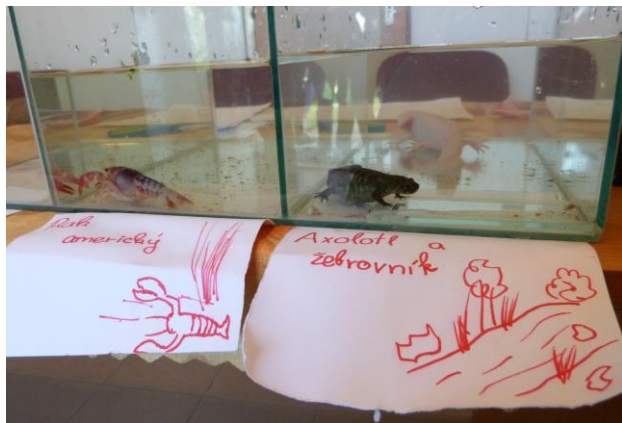

Krajské kolo Zlatého listu Dětenice.

Zlatý list očima naší hlídky – okresní kolo

Na okresním kole v Novém Městě nad Metují jsem byla v soutěžní hlídce již podruhé. I když mám pokaždé velkou trému, moc se tam těším. Nejvíce mě baví „hrát“ si se zvířaty, která jsou ve vestibulu u pana učitele Nýče, kde je prezentace hlídek. Můžeme si třeba vytáhnout želvu z terária a být s ní na trávě u startu. Když vyrazíme ze startu, tréma se mi pořád zvyšuje a bojím se, že to našemu týmu pokazím. Ale jak přijdeme na první stanoviště, tréma je pryč a já se můžu v klidu soustředit na otázky s různými tématy. Někdy jsou velmi záluďné, ale společně to vždycky zvládneme. V okresním kole je to samozřejmě lehčí než v krajském, ale možná je to tím, že to tam znám. Ale ať jsme, kde jsme, všude se snažíme co nejvíce. Týmová práce je velmi důležitá, protože se velmi často domlouváme na správných odpovědích. Bez toho by to nešlo! Po dokončení úkolů na nás vždycky čeká občerstvení. Posledně jsme opékali buřty. A potom už jen čekáme na vyhlášení. Vždycky si sedneme blízko sebe, chytíme se za ruce a čekáme. Je to vždycky hrozně napínavé. Loni jsme skončili na 1. místě a postoupili jsme na kraj, což nám samozřejmě udělalo velkou radost.

Okresní kolo Nové Město nad Metují.

Alička Tláskalová

UKLIĎME ČESKO

Jarní úklid

Každoročně chodíme sbírat několikrát do roka odpadky. Příroda si sama neporadí a lidé jsou nepočítelní. V loňském roce Čolci vysbírali v úterý 28. března odpadky kolem rybníka a po obci, nejvíc nepořádku bylo před obchodem. Nejlepším úlovkem byl starý kočárek, na který se vešlo 8 plných tašek odpadků, výhodou bylo, že jsme

nemuseli všechno nosit. Děti z něho měly ještě dlouho dobu velkou legraci.

Není kočárek jako kočárek.

Počátkem dubna jsme se vydali pomoci i do Bohuslavic, kde se uklízelo koryto Zlatého potoka v PR Zbytka.

PR Zbytka – Bohuslavice.

Společně s dospělými jsme se na Den Země (21.dubna) vydali vysbírat odpad podél Staré řeky pod vesnicí. Sešlo se nás 14 (z toho 8 dospělých). Na bývalém hřišti jsme po úklidu opékali špekáčky.

Máme hotovo a jedeme na špekáček!

Celkem bylo na jaře v Černčicích (zejména díky dětem) sesbíráno na 600 kg odpadu, který odvezl bezúplatně na skládku náš taťka.

Markéta Poláčková

Podzimní úklid

Uklidíme Česko letos poprvé i na podzim. Čolci ve spolupráci se Spolkem přátel Černčic uskutečnili v sobotu 9. 9. 2017 dobrovolnickou akci na úklid veřejného prostranství v okolí rybníka a „starého hřiště“. Jednalo se o úklid odpadků, vyřezání křovin, posekání plevele, vyčištění chodníků a krajnic. Této akce se zúčastnilo 13 dospělých a 9 dětí. Likvidaci vyřezaných větví si vzal na starost starosta. Po akci bylo připraveno občerstvení pro malé i velké, grilovali jsme kýtu a dali si dobroty od maminek. Na závěr nás čekal ohňostrojek, který byl ale bez zbytečných dělobuchů, posloužily nám staré světlice z lodí, s kterými si děti užily spoustu zábavy.

Nejmenší pomocníci.

Ilona Seidlová

NÁVŠTĚVA U PANA KUMPRECHTA

Jedním z prvních setkání v novém školním roce (v říjnu) byla návštěva u pana Kumprechta. Pozval nás na svoji zahradu, která je přátelská ke všem živým tvorům. Ukázal nám, co všechno můžeme pro savce, obojživelníky, ptáky nebo hmyz na zahradě vybudovat. U nás v oddíle mám funkci fotografa. A protože mi jde fotit o trochu líp než psát, tak přikládám fotky s krátkým komentářem 😊.

Na začátku jsme rozdělali oheň a opekli si buřty, které jsme dostali od pana Lukáška.

Potom nám pan Kumprecht ukázal, co pro nás vyrobil a co si odneseme domů.

No koukali jsme. Vyrobil jednu ptačí budku a čtyři včelí úlky, které jsme si rozdali mezi sebou. Kupodivu jsme se na tom úplně v pohodě domluvili, protože někdo doma včely už má, a tak budku nechal pro ostatní.

Ptačí budku pověsíme na jaře na pozemku. Je sestavená tak, aby se do ní nedostala kočka nebo jiná šelma, a nejspíše bude sloužit pro sýkorky. Uvidíme, kdo se do ní nastěhuje jako první.

Pan Kumprecht nás vzal na prohlídku své zahrady. Tady na fotce si prohlížíme úlky pro včelky samotářky. Jsou to neuvěřitelné pomocnice a na zahradě je může mít skutečně každý. Vyprávěl, jak žijí, jak se chovají. Zajímavé bylo také povídání o čmelácích.

Magdalénka s Jirkou zkoumají ježkoviště, kterých bylo na zahradě několik.

Na závěr jsme doslova sklídili pozdní úrodu malin 😊. Kdybych měl návštěvu zhodnotit, udělil bych panu Kumprechtovi 10/10 bodů. Bylo to moc fajn.

Honza Hejzlar

JEŽKOVIŠTĚ

Dříve ježci přezimovávali ve vykotlaných stromech, v hromadách dříví, v listí apod. Dnes najdou bohužel už tyto možnosti jen zřídka, a tak jsme se rozhodli jim domeček vybudovat i přesto, že my se snažíme na pozemku přirozené úkryty nechávat a dokonce i vytvářet.

Nejprve jsme našli vhodné místo a potom jsme začali pokládat cihly. Nakonec jsme domeček vystlali senem a listím.

Na cihly jsme položili plechy z počítačů a využili tak staré věci k výrobě něčeho nového.

Při práci byla samozřejmě také zábava. Teď už jen pozorujeme a čekáme na prvního obyvatele.

Lučka Fiedlerová

SVĚT NON TOXIC

Spousta dětí neví, že skoro vše, na co si vzpomenete, si může člověk vyrobit doma sám. Většina lidí nakupuje kosmetiku a potraviny s chemikáliemi. Moc špatnou přísadou je i palmový olej. Jeho cena je velmi nízká, a tak je skoro ve všem. Kvůli plantážím se ničí v Asii pralesy. Mizí původní útočiště pro mnoho druhů živočichů, hlavně pro vzácné orangutany. A to úplně zbytečně!

My ale víme, že je to špatně a že to jde dělat jinak. Společně jsme si v oddíle zkoušeli vyrobit už spoustu věcí. Například gumové medvídky, vlastní čokoládu z kaka a kakaového másla, kozí sýry s bylinkami, balzám na rty, bylinková mýdla, sůl do koupele s levandulí, modelínu, modurit a každou chvíli si něco dobrého vaříme. S Čolky se taky staráme o bylinky, učíme se je poznávat a v létě je sbíráme. Využíváme je pak hlavně sušené během celého roku.

Výroba bylinkového mýdla.

Bylinková zahrádka

Fosilie z domácího moduritu

Martinka Dědková, Hedvička Tláskalová

PÉČE O PTAČÍ KRMÍTKA

Staráte se v zimě o krmítka? My teda určitě! Každou zimu dáváme do krmítek kila různých druhů semen. A navíc máme krmítka po celé zahradě rozmístěné tak, aby se ptáci dali z dálky a bezpečně pozorovat. K tomu jsme z ovčího loje nadělali a rozvěsili lojové koule. Nejčastěji vidáme sýkorky (modřinky a koňadry), červenky, pěnkavy, hýly, stehlíky, zvonky, kosy, občas přilétne strakapoud, straka nebo sojka. Požehnaně tu je vrbců a vzácně se objeví i dlask tlustozobý. Ze všech máme vždy velkou radost. V současnosti ptáků bohužel ubývá, a tak se o ně musíme starat a pomáhat jim přežít. V tomto roce se chystáme umístit spoustu ptačích budek nejenom u nás na pozemku, ale i po vesnici a pomoci tak ptákům s hnízděním. Věříme, že se ptačí populace u nás zase rozroste!

Čížek lesní na hostině

Pája Kopecká, Káťa Lukášková

PRÁCE PRO PŘÍRODU

Čolci pomáhají přírodě doslova celý rok. Na jaře jsme vyseli motýlí louku, protože v přírodě ubývají motýli. Nejprve jsme ze stráně odstranili kameny a pak rozsypali směs bylin „Česká květnice“ a „Slunná stráňka“. Celkem se ve směsi nachází přes 50 druhů lučních květin. Nyní jen doufáme, že to někdy vyrostou. První rok totiž raší plevele a na krásnou louku plnou květů si musíme počkat na letošní jaro a léto. Také jsme zasadili tzv. motýlí keře. Těšíme se, až na jaře vše vykvete a budeme moci pozorovat. V létě jsme pokračovali v našem počínání tím, že jsme postavili domky pro hmyz ze dřeva a klacků. Na podzim jsme postavili z cihel a slámy úkryt pro ježky na zimu, kde se uloží k hibernaci. Pravidelně chodíme také krmit ptáky, ovce a od podzimu taky dva zakrslé kozlíky a králíky. Nejlepší na tom všem je zvířata pozorovat, mazlit je a těšit se na jaro na nová mláďata.

Podzimní čas

Vánoce pro ptáčky

Míša Katzerová

VLČATA – CO JE BAVÍ NEJVÍCE?

Téměř každý týden chodím pomáhat s Vlčaty. Napadlo mě je trochu vyzpovídat, co je baví a na co se při setkáních těší. Jednoznačně u nich vedou pokusy, které dělají mnohem častěji než my Čolci. Zeptala jsem se dětí, který pokus je bavil nejvíce a co je na děláni pokusů tak zajímavého.

Tomášek Petřek: Nejvíce mě bavila raketa, kterou jsme pouštěli venku. Vylétla vysoko do vzduchu. Nejlepší je, když něco vybuchne.

Tomášek Nejman: Bavila mě octová raketa, co se pouštěla venku, pak raketové balónky a taky sopka, co chrlila jako lávu. Nebavilo mě barvení zelí, to byla nuda. Nejlepší je, když můžeme dělat pokusy sami, a když to vybuchne.

Oliverek Novák: Líbila se mi sopka a barevné zelí, to bych si chtěl vyzkoušet i doma.

Nelinka Merclová: Nejoblíbenější pokus byla raketa venku a barevné zelí. Baví mě, když něco bouchne.

Mireček Koutský: Mně se líbil pokus, kdy jsme pomocí šumivé tablety pozorovali, jak stoupají bublinky skrz obarvenou vodu a olej. Sami jsme tam tablety házeli a celý pokus si mohli vyzkoušet. Líbil se mi ale i pokus venku, kdy jsme povídali o vesmíru a pouštěli raketu, vyletěla fakt hodně vysoko. Na tomhle pokusu se mi líbilo, jak se Markétě nechtělo raketu odpálit, protože se bála, že jí praskne v rukách a bude celá od octu, to pro nás byla velká legrace. Octovou raketu bych si chtěl vyzkoušet pustit doma s taťkou.

Sopečný výbuch

Barevné zelí

Octová raketa

Bublající kapalina

STEREOMIKROSKOP

Konečně je to tady! Ke konci roku 2017 jsme obdrželi startovací dotaci od sdružení DUHA. Po domluvě s dětmi a pečlivé diskuzi s odborníky jsme objednali stereomikroskop. Po dlouhém čekání v březnu stereomikroskop konečně dorazil! Cena byla vysoká, stál 12 187 Kč a je plně hrazen z dotace z MŠMT. Budeme ho opatrovat jako oko v hlavě, to slibujeme, náležitě si ho vážíme. A v čem je jiný a nebojíme se říci, že lepší než klasické mikroskopy? Především je skvělý na pozorování všeho, co děti najdou a chtějí prozkoumat důkladněji. Od semínka po složené oko hmyzu, křídel vážek či tyčinek v květu fialky. Má horní i spodní podsvícení. Jde pozorovat vše, co Vás napadne bez zdlouhavých příprav preparátů. Co je ale opravdu parádní je to, že k němu lze připojit zrcadlovku, fotografovat a ukládat obrázky do paměti počítače. Zrcadlovku si zatím budeme půjčovat od muže Jirky, protože na to je náš rozpočet krátký, ale třeba časem nějakou starší také pořídíme.

Markéta Poláčková

Stereomikroskop očima Čolků

Nový stereomikroskop byl dobrá volba. Líbilo se mi pozorování minerálů, pěkně byly vidět krystaly soli kamenné. Díky hornímu a spodnímu svícení jsou vzorky krásně vidět a barvy jsou opravdu jasné. Nejzajímavější je ale pozorování hmyzu. Pozoroval jsem střevlíka zlatolesklého a překvapilo mě, jaká měl dlouhá tykadla. Jednalo se asi o samečka, protože tykadla u samců dosahují téměř poloviny krovek v porovnání s velikostí jeho těla. Těším se, až nasbíráme venku více vzorků, hlavně třeba křídla motýlů nebo vajíčka žab.

Pozorování stereomikroskopem

Honzík Petřek

SLOVO ZÁVĚREM

Lepší, než o něčem jen mluvit či psát, je to zažít, a hlavně vyzkoušet na vlastní kůži. Kdyby měl kdokoliv z Vás chuť přijít pozorovat a bádát s námi, scházíme se každé úterý a středu od 15 hodin u mě doma nebo na zahradě za domem.

Děkujeme sdružení DUHA za podporu a možnost čerpání dotace pro činnost našeho oddílu.

Osobně děkuji paní Jaroslavě Jelenové za pomoc při administrativě. Štěpánce Koutské a Iloně Seidlové za pomoc a podporu při práci s dětmi.

Největší díky ale patří mému muži Jirkovi a naší Magdalénce, kteří mě podporují a motivují v práci s dětmi a mládeží.

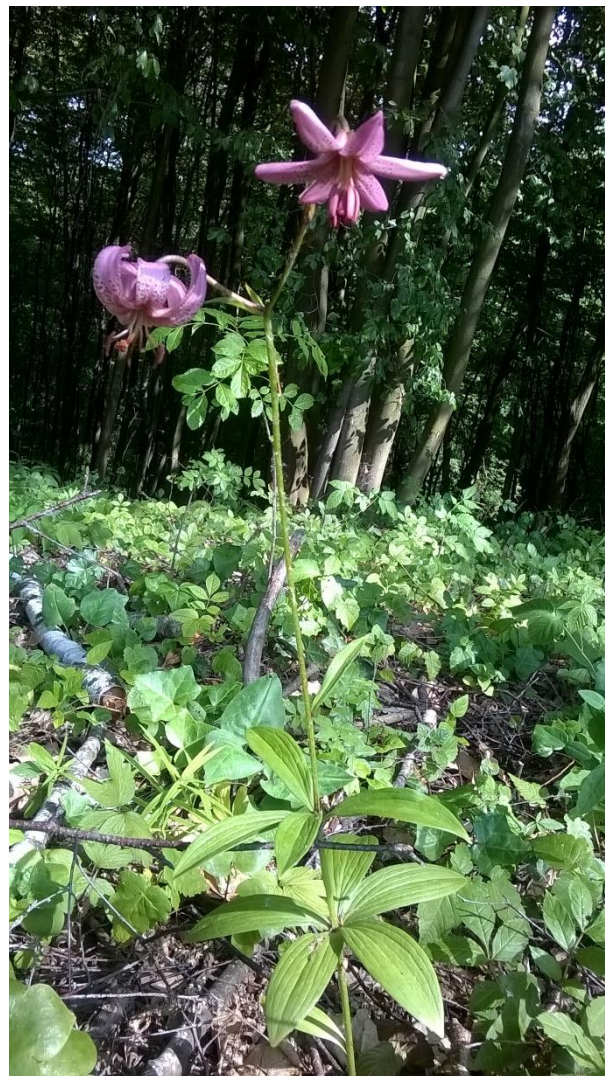
Mgr. Markéta Poláčková

Vedoucí oddílu DUHA Čolci Černčice. Pedagog, toho času na mateřské dovolené.

Studium PDF UHK v letech 2008-2012, obor Učitelství pro 1.stupeň ZŠ, aprobace německý jazyk. V roce 2011 studijní stáž Erasmus na Pädagogische Hochschule Steiermark, Graz, Rakousko. Absolvent akreditovaného kurzu ČČK – Zdravotník zotavovacích akcí. Současně působím jako místostarostka obce Černčice a aktivně se zapojuji do ochrany životního prostředí v místě, kde s rodinou žijeme. Od roku 2012 organizuji dobrovolnické akce v naší obci a volnočasové aktivity pro děti a mládež.

Duha – sdružení dětí a mládeže
pro volný čas, přírodu a recesi

Lilie zlatohlavá – vzácný výskyt v naší obci

Ve 2. vydání (podzim 2018) se můžete těšit mimo jiné na tato témata:

- Uklidíme Česko 2018
- Ohlédnutí za Zlatým listem 2018
- Pozorování stereomikroskopem
- Monitoring čejky chocholaté
- Budky pro ptáky u nás v obci
- Lilie zlatohlavá a její výskyt
- Pozorování včelek samotárek a motýlů
- Budování příbytků pro škvory, ropuchy, ještěrky a sluněčka sedmítečná

Na vydání časopisu ČOLKOVINY se podíleli:

Vedoucí oddílu: Mgr. Markéta Poláčková
Fotografie, grafická úprava: Honzík Hejzlar
Autoři příspěvků: Členové pobočného spolku Duha Čolci Černčice